

CELVEDIS

Labās prakses piemēri jauniešu
ar invaliditāti nodarbinātības
veicināšanā Latvijā un
Rumānijā

CERĪBU SPĀRNI

Co-funded by the
European Union

Instagram: @ceribusparni

Facebook : www.facebook.com/ceribusparni

Mājaslapa : www.ceribusparni.lv

**Co-funded by the
European Union**

LABĀS PRAKSES PIEMĒRI LATVIJĀ

PAR CERĪBU SPĀRNIEM

Biedrības “Cerību spārni” jau 20 gadus strādā cilvēku ar invaliditāti interešu aizstāvības jomā, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstības veicināšanā un nodarbinātības organizēšanā cilvēkiem ar invaliditāti.

Biedrība nodarbinātības aktivitātes organizē vairākos līmeņos, ņemot vērā cilvēku spējas, prasmes un funkcionālo traucējumu smagumu pakāpi. Ir nodibināts sociālais uzņēmums SIA “Visi Var”, kas ir darba integrācijas uzņēmums, kura mērķis ir attīstīt un veidot darba vietas cilvēkiem ar invaliditāti un viņu tuviniekiem.

Tas ir vienas organizācijas veidots sistēmisks modelis, lai uzlabotu cilvēku ar invaliditāti dzīves kvalitāti, kura centrā ir cilvēks un individuāla pieeja katram indivīdam.

Latvijā cilvēki ar invaliditāti ir neizmantots darba spēka resurss, tāpēc ir svarīgi sadarboties valstij, pašvaldībām, sociālo pakalpojumu sniedzējiem un uzņēmējiem, lai pilnvērtīgi organizētu nodarbinātību un nepieciešamo atbalsta sistēmu.

Mums nav jāizdomā “ritenis” no jauna, bet vairāk jāizpēta un jāievieš atbalsta sistēma, kāda ir attīstītākajās Eiropas un Skandināvijas valstīs, kurās jau veiksmīgi darbojas cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības sistēma un modelis.

VALSTS UN PAŠVALDĪBU ATBALSTS CILVĒKIEM AR INVALIDITĀTI LATVIJĀ

Latvijā invaliditāte ir konstatēta 39,5 % iedzīvotāju, kas ir augstākais rādītājs Eiropas Savienībā. ES vidējais rādītājs ir 24 % [<https://www.consilium.europa.eu/lv/infographics/disability-eu-facts-figures/>]. Zemāk tabulā atspoguļots valsts un pašvaldību sniegtais atbalsts pilngadīgām personām ar invaliditāti.

<p style="text-align: center;">Invaliditāte</p>	<p>Invaliditāte ir ilgstošs vai nepārejošs funkcionēšanas ierobežojums, kas ietekmē personas garīgās vai fiziskās spējas, darbības, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā.</p> <p>Latvijā invaliditāti cilvēkam piešķir Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisija.</p> <p>Likumdošanā noteiktas trīs invaliditātes grupas.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. invaliditātes grupa – ļoti smaga invaliditāte; 2. invaliditātes grupa – smaga invaliditāte; 3. invaliditātes grupa – mēreni izteikta invaliditāte. <p>Var tikt noteikta invaliditāte kopš bērnības.</p> <p>Invaliditāti komisija piešķir uz noteiktu laika periodu, vai uz mūžu.</p>
<p style="text-align: center;">Invaliditātes pensija</p>	<p>Invaliditātes pensiju maksā valsts.</p> <p>Invaliditātes pensijas apjomu 1. un 2. invaliditātes grupas gadījumā nosaka individuāli. Lai saņemtu Invaliditātes pensiju jābūt vismaz 3 gadu darba stāžam.</p> <p>3. invaliditātes grupas gadījumā pensija ir precīzi noteikta un tie ir EUR 157. Invaliditātes kopš bērnības gadījumā – EUR 188.</p>
<p style="text-align: center;">Pabalsts cilvēkiem ar invaliditāti, kuriem nepieciešama īpaša kopšana</p>	<p>Ja cilvēkam ar invaliditāti pēc pašvaldības sociālā darbinieka izvērtējuma ir nepieciešama īpaša kopšana, vai cilvēkam ar garīga rakstura traucējumiem psihiatrs ir noteicis 24 stundu uzraudzības nepieciešamību, valsts maksā pabalstu īpašas kopšanas nepieciešamībai EUR 213,43 mēnesī (ja invaliditāte kopš bērnības – EUR 313,43).</p>

<p>Valsts nodrošināta sociālā rehabilitācija</p>	<p>Cilvēka ar invaliditāti sociālo spēju atjaunošanai vai uzlabošanai. Nodrošina Sociālās integrācijas valsts aģentūra.</p>
<p>Atbalsts veselības aprūpē</p>	<p>Cilvēkiem ar 1. un 2. invaliditātes grupu nav jāveic pacientu līdzmaksājumi valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai.</p>
<p>Tehniskie palīgīdzekļi</p>	<p>No valsts budžeta tiek finansēti tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumi personām, kurām ir ilgstoši vai īslaicīgi funkcionālie traucējumi, kuru dēļ tām ir grūtības sevi aprūpēt, pārvietoties vai iekļauties sabiedrībā.</p>
<p>Asistenta pakalpojuma</p>	<p>Valsts tieši sedz izdevumus par asistenta pakalpojuma nodrošināšanu cilvēkiem ar redzes traucējumiem, kuriem noteikta 1. invaliditātes grupa – EUR 17,07 nedēļā. Pārējiem cilvēkiem ar invaliditāti asistenta pakalpojuma nepieciešamību nosaka pašvaldības sociālais dienests, veicot cilvēka spēju un sociālās situācijas izvērtējumu. Ja pakalpojums nepieciešams, pašvaldības sociālais dienests slēdz līgumu ar asistentu par pakalpojuma nodrošināšanu un veic samaksu par faktiski nostrādātajām stundām. Pakalpojumu finansē valsts.</p>
<p>Surdotulka pakalpojums</p>	<p>Nodrošina cilvēkiem, kuriem nav iespēja izmantot dzirdes palīgīdzekļus. Pakalpojumu noteiktā apjomā nodrošina Latvijas Nedzirdīgo savienība.</p>

<p>Atbalsts pielāgotas izglītības iegūšanai</p>	<p>Profesionāla rehabilitācija darba tirgū pieprasītas profesijas apgūšanā (profesionālās vidējās vai pirmā līmeņa augstākās izglītības ietvaros). Pirms izglītības iegūšanas, cilvēks tiek izvērtēts un atbilstoši viņa spējām un veselības stāvoklim tiek piedāvātas apgūstamās profesijas. Nodrošina Sociālās integrācijas valsts aģentūra.</p>
<p>Atbalsts studiju kredīta dzēšanā</p>	<p>Studiju kredīts tiek dzēsts, ja pēc tā atmaksas uzsākšanas cilvēks ieguvis 1. vai 2. invaliditātes grupu.</p>
<p>Atbalsts nodarbinātības veicinošajās aktivitātēs</p>	<p>Valsts sniedz atbalstu darba meklēšanā, sadarbībā ar darba devējiem nodrošina subsidētās darba vietas dažādu projektu ietvaros. Nodrošina Nodarbinātības valsts aģentūra.</p>
<p>Iedzīvotāja ienākuma nodokļa atvieglojumi</p>	<p>Valsts pansionāti personām ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem (1. vai 2. invaliditātes grupa), gadījumos, ja veselības vai sociālās situācijas dēļ cilvēks nevar saņemt sabiedrībā balstītus pakalpojumus.</p>
<p>Pusceļa mājas pakalpojums</p>	<p>Pakalpojums, kas nodrošina pārejas posmu no ilgstošas sociālās aprūpes uz patstāvīgu dzīvi</p>
<p>Braukšanas maksas atvieglojumi sabiedriskajā transportā</p>	<p>1. un 2. grupas invaliditātes gadījumā ir iespēja braukt bez maksas pilsētas un reģionālās nozīmes sabiedriskajā transportā. Bez maksas var braukt arī persona, kura pavada cilvēku ar 1. grupas invaliditāti.</p>

<p>Stāvvietas karte</p>	<p>Izsniedz personām, kurām ir pārvietošanās grūtības, lai būtu iespēja izmantot stāvvietas, kuras paredzētas personām ar invaliditāti.</p>
<p>Atvieglojumi autovadītāja apliecības iegūšanai</p>	<p>Ja apmācības izietas Sociālās integrācijas valsts aģentūrā, pirmreizējais eksāmens bez maksas.</p>
<p>Atbrīvojumi no transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa maksāšanas</p>	<p>Cilvēkiem ar invaliditāti nav jāveic transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa maksājums.</p>
<p>Atvieglojums sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātai apdrošināšanai</p>	<p>Iegādājoties OCTA apdrošināšanas polisi tiek piemērota 40% atlaide.</p>
<p>Atbalsts norēķiniem par elektrību</p>	<p>Tiek samazināta maksa par elektroenerģiju cilvēkiem ar 1. grupas invaliditāti.</p>
<p>Valsts nodevu atvieglojumi</p>	<p>Tiek piešķirti dažādu valsts nodevu atvieglojumi (samazināta nodevas maksa, vai atbrīvojums no nodevas samaksas) – piemēram – samaksai par personu apliecinoša dokumenta izsniegšanu, nodevām par arhīva izziņu izsniegšanu, nodevai par biedrības reģistrēšanu, u. c.</p>
<p>Samazināta ieejas maksa valsts un pašvaldības muzejos</p>	<p>Piemēro katrs muzejs individuāli, nosakot atlaides apjomu.</p>

Pašvaldību sniegtais atbalsts cilvēkiem ar invaliditāti

Katra pašvaldība pēc saviem ieskatiem un finansiālajām iespējām sniedz atbalstu un atvieglojumus cilvēkiem ar invaliditāti.

Pašvaldība var piemērot dažādus nodokļu atvieglojumus un pašvaldības maksas atlaides (piemēram – atlaide nekustamā īpašuma nodoklim, pašvaldības tirdzniecības atļaujas atlaide, u.c.).

Pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt specifiskus pabalstus personām ar invaliditāti (piemēram – pabalsts rehabilitācijai, pabalsts svētkos).

Pašvaldība var cilvēkiem ar invaliditāti sniegt sociālos pakalpojumus:

1. Ilgstoša sociālā aprūpe institūcijā (pansionāts), ja nav nepieciešams pensionāts personām ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem.

2. Sabiedrībā balstīti pakalpojumi:

- aprūpes mājās pakalpojums;
- grupu mājas pakalpojums;
- dienas aprūpes centra pakalpojums;
- specializēto darbnīcu pakalpojums;
- “atelpas brīža” pakalpojums – īslaicīgā sociālā aprūpe;
- dažādu speciālistu konsultācijas.

NODARBINĀTĪBAS PASĀKUMI BIEDRĪBĀ "CERĪBU SPĀRNI"

Biedrībā "Cerību spārni" tiek nodrošināti nodarbinātības pasākumi cilvēkiem ar invaliditāti kopš 2003. gada. Biedrība nodrošina divus sociālos pakalpojumus, kuriem ir tieša saistība ar pilngadīgu cilvēku ar invaliditāti nodarbinātību.

DIENAS APRŪPES CENTRA PAKALPOJUMS

Cilvēkiem ar ļoti smagu invaliditāti tiek nodrošināts dienas aprūpes centra pakalpojums, kas biedrības ieskatā ir nozīmīgs nodarbinātību veicinošs pakalpojums, jo tas sniedz iespēju cilvēkiem izvairīties no iespējamiem sociālās izolācijas draudiem, jēgpilni un saturīgi pavadīt savu ikdienu, būt nodarbinātiem atbilstoši viņu spējām un socializēties ar citiem cilvēkiem.

Par pakalpojumu:

Pakalpojums sniedz iespēju cilvēkiem ar invaliditāti būt sabiedrībā, nebūt izolētiem no sabiedrības, apgūt sadzīvē nepieciešamās prasmes, kā arī pakalpojums sniedz iespēju personu ar invaliditāti atbalsta personām (ģimenes locekļiem) iekļauties darba un sabiedriskajā dzīvē. Bez augstākminētā, dienas aprūpes centra klientam tiek nodrošināta ēdināšana un ir iespēja piedalīties biedrības rīkotajos pasākumos.

Mērķgrupa:

Pieaugušas personas ar garīga rakstura traucējumiem un cita veida invaliditāti.

Mērķis:

Nodrošināt sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kā arī sociālo prasmju (iemaņu) saglabāšanu, attīstīšanu vai atjaunošanu, izglītojošas un saturīgas brīvā laika aktivitātes, kā arī psihosociālu atbalstu, lai novērstu personu sociālās izolācijas draudus.

Uzdevumi:

- nodrošināt sociālo prasmju saglabāšanu, attīstīšanu un atjaunošanu, fiziskās un intelektuālās attīstības veicināšanu;
- nodrošināt pašnoteikšanos un integrāciju sabiedrībā;
- nodrošināt saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Pieejamie papildpakalpojumi:

- psihosociālā konsultēšana;
- sociālā darbinieka konsultācijas;
- psihologa konsultācijas;
- psihosociālās atbalsta grupas;
- izglītojošas lekcijas;
- logopēds;
- fizioterapeits;
- radošās nodarbības;
- mākslas terapija;
- smilšu terapija;
- mūzikas terapija;
- mūzikas nodarbības;
- dzīvnieku terapija;
- gaismas teātra nodarbības;
- deju un kustību nodarbības.

Tiek nodrošināts:

- Siguldas dienas aprūpes centrs – Iespēju mājā, Siguldā;
- Dienas aprūpes centrs “Spāre” – Spārē, Cēsu novadā;
- Dienas aprūpes centrs “Mālpils” – Mālpilī, Siguldas novadā.

SPECIALIZĒTO DARBŅĪCU PAKALPOJUMS

Cilvēkiem ar invaliditāti, kuru spējas to pieļauj, biedrība nodrošina specializēto darbnīcu pakalpojumu, kura mērķis ir nodrošināt aroda prasmju un iemaņu attīstīšanu speciālistu uzraudzībā. Pakalpojums dod iespēju ne tikai apgūt aroda prasmes, bet arī socializēties, saņemt speciālistu atbalstu un būt nodarbinātiem atbilstoši savām interesēm un spējām.

Par pakalpojumu:

Pakalpojums, kas tiek nodrošināts darba dienās. Klientam ir iespēja darboties kādā no biedrības piedāvātajām darbnīcām. Papildus, pēc nepieciešamības, tiek nodrošināta klienta uzraudzība, atbalsts aprūpē, sociālā darba speciālista konsultācijas. Klientam tiek nodrošinātas pusdienas un ir iespēja piedalīties biedrības rīkotajos pasākumos.

Mērķgrupa:

Pieaugušas personas ar garīga rakstura traucējumiem un cita veida invaliditāti.

Mērķis:

Nodrošināt vispārējo un specifisko darba prasmju apguvi, attīstīšanu un uzturēšanu, kā arī sociālo integrāciju, lai klients ar laiku spētu iekļauties darba tirgū, ja to pieļauj viņa veselības stāvoklis.

Uzdevumi:

- nodrošināt personu sociālo integrāciju, veicinot amata iemaņu apguvi, attīstīšanu un uzturēšanu;
- ar individualizētu pieeju katra klienta spējām piedāvāt atbilstošāko specializēto darbnīcu un tajā veicamos uzdevumus;
- apmācīt iegūtās zināšanas pielietot praksē;
- organizēt patstāvīgas dzīves prasmju un iemaņu apgūšanu.

Tiek nodrošināts:

- Iespēju mājā, Siguldā;
- Sociālais uzņēmums "Visi Var", Siguldā;
- "Cerību māja" Siguldas pagastā;
- Spārē.

Biedrība “Cerību spārni” cilvēkiem nodrošina plašu klāstu specializēto darbnīcu. Darbnīcu veidu izvēlas cilvēks ar darbnīcu meistara un sociālā darba speciālista atbalstu, lai izvēlētajā darbnīcā cilvēkam ne tikai patiktu, bet viņš tajā arī spētu paveikt konkrētās darbnīcas uzdevumus un tas būtu droši viņa veselības stāvoklim.

Biedrībā pieejamas sekojošas darbnīcas:

Aušanas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst aušanas prasmes: diegu uzvilkšanu stellēs, paminu siešanu, aušanas materiālu sagatavošanu, aušanas procesu, aužot lupatu paklājus un sedziņas.

Izmantojamie materiāli un iekārtas: aušanas materiāli gan jauni, gan otrreizējās pārstrādes, stelles un u.c. aušanas piederumi.

Rokdarbu darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst dažādas rokdarbu tehnikas: filcēšanu, zīda apgleznošanu, dekupāžu, darbu ar ādu, pārļošanu, apdruku, kartiņu izgatavošanu. Izmantojamie materiāli un iekārtas: dažādi rokdarbu materiāli un tehniskais aprīkojums.

Mājturības un kulinārijas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst ēdiena pagatavošanas un galda klāšanas prasmes: produktu sagatavošanu apstrādei, sagriešanu, apstrādi, ēdiena pasniegšanu, kā arī higiēnas ievērošanu. Izmantojamie materiāli un iekārtas: pārtikas produkti, virtuves piederumi, plīts.

Šūšanas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst šūšanas prasmes, šujot praktiskus izstrādājumus – cepures, maisiņus, virtuves cimds u.c. Izmantojamie materiāli un iekārtas: audums gan jauns, gan otrreizējās pārstrādes u.c. rokdarbu materiāli, tehniskais aprīkojums (šujmašīnas, overloks, gludeklis u.c.).

Sveču un ziepju darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst sveču liešanas un ziepju gatavošanas prasmes: parafīna plākšņu salaušanu gabaliņos, sveču dakts ievēršanu sveču formās, salauzto parafīna gabaliņu ievietošanu sveču formā, nenovirzot ievietoto daksti, krāsu izvēli un to kombinēšanu, sagatavotās ziepju masas sagriešanu. Izmantojamie materiāli un iekārtas: sveču vasks, ziepju masa, tehniskais aprīkojums (sveču vaska un ziepju masas kausējamie katli, dažādas formas).

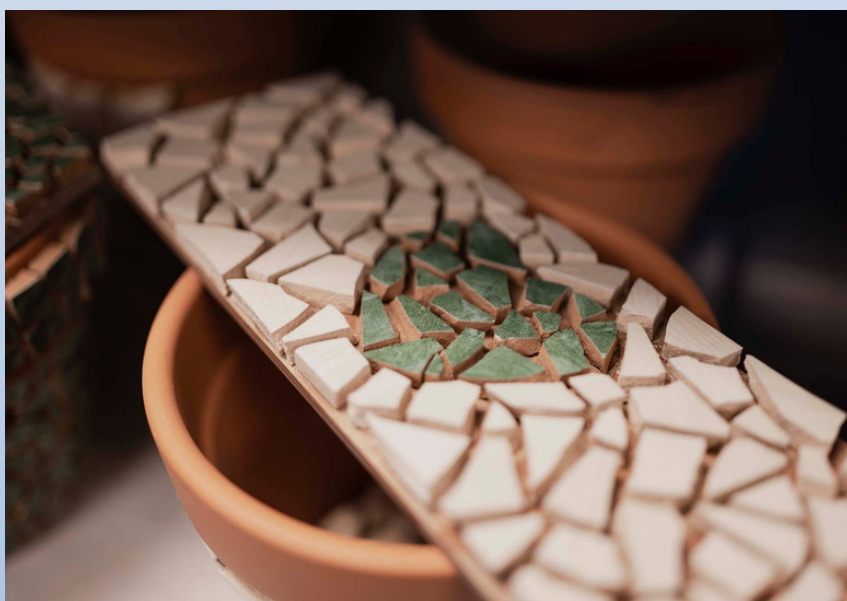
Kokapstrādes darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst dažādas kokapstrādes tehnikas un dažādu koka izstrādājumu izgatavošanu, piemēram, virtuves dēļi, koka rotaļlietas, koka paplātes, karotes. Izmantojamie materiāli un iekārtas: kokmateriāls, līme, dažādas kokapstrādes iekārtas.

Flīžu mozaīkas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst prasmes no flīzēm, laužot tās, izveidot dažādus izstrādājumus, pamatā puķu podus. Tiek apgūta gan flīžu mozaīkas tehnika, gan kompozīcijas izveide, lai izgatavotais priekšmets būtu vizuāli skaists. Izmantojamie materiāli un iekārtas: flīzes, podi, līme, šuvju materiāls.

Keramikas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst dažādas keramikas tehnikas un dažādu keramikas izstrādājumu izgatavošanu, piemēram, krūzes, šķīvji, bļodiņas. Izmantojamie materiāli un iekārtas: māls, porcelāns, krāsas, dažādas keramikas iekārtas.

Dārzkopības darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst ikdienā noderīgas dārza apstrādes tehnikas, augu audzēšanas pamatprincipus, ražas apjoma uzlabošanas tehnikas, iegūst informāciju par Latvijā audzējamiem kultūraugiem. Izmantojamie materiāli un iekārtas: augu sēklas, stādi, dārzā izmantojamie darbarīki.

Adīšanas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst dažādas adīšanas tehnikas, adīšanu ar adatām un mašīnadīšanu, dažādus adīšanas izejmateriālus, dažādu galaproduktu adīšanas tehnikas. Izmantojamie materiāli un iekārtas: adīšanas materiāli – dažādas dzijas, adīšanas adatas, adāmmašīna.

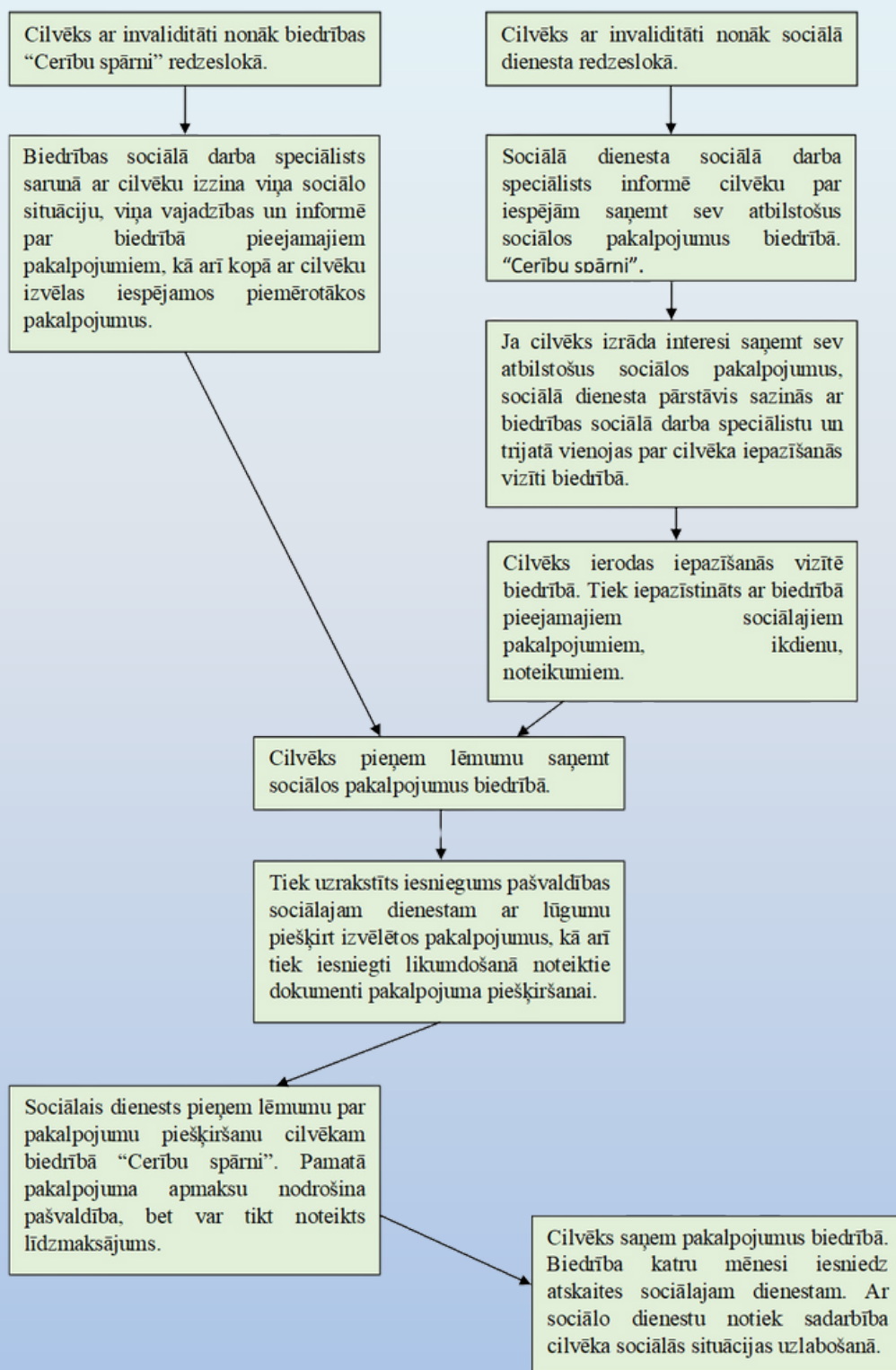

Konditorejas darbnīca

Darbnīcā klienti apgūst cepumu cepšanas prasmes, recepšu ievērošanu, mīklas un piedevu sagatavošanu un gatavās produkcijas izveidošanu un izcepšanu. Izmantojamie produkti un iekārtas: konditorejā izmantojamās izejvielas, virtuves aprīkojums, cepeškrāsns.

BIEDRĪBAS "CERĪBU SPĀRNI" UN PAŠVALDĪBAS SOCIĀLO DIENESTU SADARBĪBAS MODELIS

SOCIĀLAIS UZŅĒMUMS "VISI VAR"

Sociālais uzņēmums "Visi Var" ir biedrības "Cerību spārni" dibināts. Tā darbības mērķis ir personu ar invaliditāti, viņu tuvinieku un sociāli mazaizsargāto grupu nodarbinātības veicināšana.

Sociālajam uzņēmumam "Visi Var" pamatdarbība ir mazumtirdzniecība – labdarības veikalā tiek tirgotas biedrības "Cerību spārni" specializētajās darbnīcās radītie produkti. Sociālajam uzņēmumam arī ir izveidota šūšanas darbnīca, kurā tiek šūts apģērbs, tekstils mājai un dažādi aksesuāri, kā arī klientu piesaistei piedāvājam šūšanas un apģērba labošanas pakalpojumus.

Veikalā atradīsiet produktus no visām biedrības "Cerību spārni" specializētajām darbnīcām – sveču, ziepju, aušanas, keramikas, flīžu mozaīkas, kokapstrādes, filca, zīda apgleznošanas, kulinārijas - tas motivē cilvēkus darboties ikdienā, jo viņi zina, ka katra radītā lieta nonāk tirdzniecībā.

Papildus veikalam, strādājam, lai pilnveidotu un attīstītu interneta tirdzniecību, tā aizvien vairāk paplašinoties, esam izveidojuši paši savi interneta veikalu www.visivar.lv, aktīvi darbojamies sociālajās platformās Facebook un Instagram, kā arī piedāvājam savu produkciju [etsy.com](https://www.etsy.com)

Sezonāli dodamies izbraukumu tirdzniecībā, jo tas arī ir ļoti labs veids, kā parādīt sevi, pastāstīt par mūsu cilvēkiem, viņu spējām, lai sabiedrība kļūtu izglītotāka un saprotošāka pret personām ar invaliditāti.

Labdarības veikalā uz vietas cilvēki var arī nodot tālāk lietošanai savas nevajadzīgās mantas, mums ir svarīga ilgtspējība un zaļa domāšana. Apģērbs tiek šķirots un nodots aušanas darbnīcai, lai radītu jaunus paklājus, papildus mūsu produktu tirdzniecībai, esam izveidojuši lietotu mantu tirdzniecību, tā pat atbalstām grūtībās nonākušus cilvēkus ar apģērbu vai sadzīvē noderīgām precēm. Kas vienam nav vajadzīgs, citam var būt noderīgs.

Vēl viens veikala darbības virziens ir sadzīves ķīmijas tirdzniecība, tas ir veids kā mēs piesaistām apkaimes iedzīvotājus, jo nereti ienākot nopirkt mājai sadzīves ķīmiju, pircējs pamana mūsu cilvēku radītās lietas un iegādājās arī tās.

Peļņa no ienākumiem tiek ieguldīta labdarības projektu un sociālā atbalsta īstenošanai, jaunu darba vietu radīšanai un nepieciešamā aprīkojuma iegādei.

JĀNIS

“Ļoti atsaucīgs un izpalīdzīgs plaša profila speciālists.”

Jāņa ikdienu ritēja, darot dažādus darbus, kas saistīti ar celtniecību. Kādu dienu, dodoties uz darbu ar auto, Jānis attapās slimnīcā. Avārija bija smaga, un Jānim tika atņemta spēja staigāt. Bija jā sāk no jauna mācīties dzīvot. Jānim bija daudz pārdomu, kā dzīvot tālāk, kā veidot savu ikdienu, ko darīt. Bija liela apņemšanās nepadoties, dzīvot un mācīties. Kāds paziņa, kas jau darbojās biedrības “Cerību spārni” dienas centrā, pastāstīja Jānim par šo iespēju un tas viņu ieinteresēja. Jānis iesaistījās dažādās darbnīcās un apguva dažādas prasmes. Pašam par pārsteigumu, Jāni aizvien vairāk sāka interesēt darbs ar dabas materiāliem un skaistu lietu izgatavošana. Liels izaicinājums Jānim bija Nodarbinātības Valsts aģentūras piedāvātā subsidētā darba vieta biedrībā “Cerību spārni” ar iespēju atgriezties darba tirgū. Tas tiešām bija izaicinājums, jo Jānis šaubījās, vai spēs to izdarīt. Darbā Jānis apliecināja sevi, kā labu, radošu darbinieku, uz kuru var paļauties. Pašlaik Jānis ir “Cerību spārnu” darbinieks, un dienas centrā “Spāre” vada specializēto darbnīcu, mācot veidot puķu podus fližu mozaīkas tehnikā. Jānis cer, ka spēs palīdzēt citiem, veidojot izpratni par darba nozīmi ikviena cilvēka dzīvē.

SIGNE

Tu esi bagāts!”

Signe ir savādāka, bet, kā viņas vecāki saka, nebūt ne sliktāka par citiem. Signe dzimstot ieguva dzemdību traumu, kas atstāja sekas viņas attīstībā. Signe ir ļoti labestīga un dzīvespriecīga meitene, bet, uzsākot bērnudārza gaitas, viņa nespēja iekļauties tajā. Vecāki, atceroties šo situāciju, saprot, ka tajā laikā izglītības sistēma nebija tik iekļaujoša, kā tas ir tagad. Tā sākās Signes un viņas mamma ikdienas gaitas uz Rīgu un atpakaļ, lai Signe varētu apmeklēt viņai piemērotu bērnudārzu. Skolas gaitas Signei aizritēja Mores pamatskolā, kas bija tuvāk mājām un ērtāk vecākiem, jo uz skolu un atpakaļ tika nodrošināts transports. Signe ir biedrības “Cerību spārni” pirmsākums, jo, saskaroties ar daudzajiem šķēršļiem un satiekot aizvien vairāk vecāku, kas cīnās ar līdzīgām problēmām, Signes mamma Eva saprata, ka ir nepieciešams veidot kopienu, kurā bērnu ar īpašām vajadzībām vecāki var viens otru atbalstīt. Tā Signe, pat neapzinoties, ir milzīgas kopienas, vairāku dienas centru un grupu māju patronese. Viņa ir klātesoša visos biedrības notikumos un zinoša par katru precī sociālajā uzņēmumā “Visi Var”. Dienas pirmo pusī Signe pavada biedrības “Cerību spārni” dienas centrā, darbojoties sveču darbnīcā, piedaloties mūzikas, sporta un dejošanas nodarbībās. Pēcpusdienās Signe dodas uz otru darbu sociālā uzņēmuma “Visi Var” veikalā. Tur viņa palīdz pircējiem, izstāstot un iesakot preces. Viņa zina katras lietas vietu un rūpējas par kārtības uzturēšanu veikalā. Brīvos brīžus Signe vislabprātāk pavada klausoties mūziku. Lielu prieku sagādā koncertu apmeklējumi. Viņa ir ļoti sabiedriska, un pasākumos vienmēr pamanīsies sarunāt kopīgu bildi ar māksliniekiem.

OJĀRS

“No darba nav jābaidās!”

Ojārs ir dzimis Valmierā, mācījies Valmieras 5. vidusskolā, ieguvis konditora diplomu, bet ikdienas darbs vairāk saistījies ar kokapstrādi un mežistrādi. Ojārs savu dzīvi iedala pirms un pēc invaliditātes iegūšanas. Lielākā atšķirība ir tā, ka Ojārs pirms veselības pasliktināšanās bija neatkarīgs savās ikdienas gaitās, pēc tam puisis nonāca sociālās aprūpes centrā. Ojārs ir pateicīgs par iespēju dzīvot “Cerību mājā” un aktīvi darboties biedrības “Cerību spārni” darbniecās. Viņš ir apguvis jaunas darba prasmes. Ojārs uzsver, ka no darba nav jābaidās, ka cilvēkam ir dotas rokas un galva, lai darītu, lai izdomātu ko jaunu. Šīs motivācijas vadīts viņš ir apguvis prasmi no epoksīda sveķiem izgatavot dažādus priekšmetus, sākot ar rotām līdz pat pulksteņiem. Ojārs aktīvi darbojas kokapstrādes darbniecā, jo darbs ar koku viņam nav svešs un ir sirdij tuvs. Brīvo laiku Ojārs pavada iesaistoties grupu mājas darbos, viņam patīk rūpēties par zirgiem, apkopt apkārti, vasarā tā noteikti ir zāles pļaušana. Viņš ar lielāko prieku dara šos darbus, jo, kā pats saka, laime ir, ka ir mājas un ka par tām var rūpēties. Domājot par nākotni, Ojārs apsver iespēju iegūt autovadītāja apliecību.

LABĀS PRAKSES PIEMĒRI RUMĀNIJĀ

ESPERANDO ASOCIĂȚIA

Esperando asociația ir bezpeļņas organizācija cilvēkiem ar invaliditāti un bērnu ar invaliditāti vecākiem. Kopš 2001. gada Esperando nodrošina profesionālus, integrētus un personalizētus sociālos pakalpojumus bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem ar invaliditāti.

Esperando asociācijas misija ir dot cilvēkiem ar fiziskām invaliditātēm pilnvērtīgu dzīvi, novēršot nenoteiktību un bailes no nākotnes.

Esperando asociācijas vīzija ir pasaule, kur cilvēkiem ar fiziskām invaliditātēm dzīve noris tāpat kā jebkura cita sabiedrības locekļa dzīve, ievērojot viņu ceļu.

PAR PAKALPOJUMU

2001. gada 15. oktobrī tika atklāts Esperando rehabilitācijas dienas aprūpes centrs, kas veltīts bērniem un jauniešiem ar invaliditāti no ģimenēm. Centra prioritāte bija piedāvāt aktivitātes, kas ne tikai veicinātu fizisko rehabilitāciju, bet arī uzsvērtu socializācijas aspektus, dzīves prasmju attīstību un dalību sabiedrības dzīvē.

Mērķgrupa

Bērni, jaunieši un pieaugušie ar invaliditāti.

Misija

Esperando asociācijas misija ir sniegt palīdzību cilvēkiem ar fiziskām invaliditātēm, izmantojot rehabilitācijas pakalpojumus, izglītojošas aktivitātes un sabiedrības integrāciju veicinošas darbības. Esperando asociācija cenšas piepildīt viņu dzīvi, novēršot neskaidrību un bailes par nākotni, veicinot pieņemšanu un integrāciju sabiedrībā caur brīvprātīgo darbu un citām aktivitātēm.

DARBNĪCAS CILVĒKIEM AR INVALIDITĀTI

AMATNIECĪBAS DARBNĪCAS

Amatniecības darbnīcās cilvēki ar invaliditāti apgūst dažādas amatniecības tehnikas, piemēram, gleznošanu uz dažādiem objektiem, pārlošanu, roku darinātu apsveikuma kartiņu izgatavošanu un citas lietas.

MĀJSMNIECĪBAS UN GATAVOŠANAS DARBNĪCA

Mājsaimniecības un gatavošanas darbnīcā dalībnieki iegūst praktiskas prasmes par virtuves etiķeti, gatavošanu, darbu ar virtuves rīkiem un darbvietas pielāgošanu saviem personiskajiem komforta un vajadzību kritērijiem. Šajā pieredzē viņi arī pilnveido prasmes galda klāšanā un ēdiena pasniegšanā, veicot praktiskus gatavošanas soļus kopā ar pieredzējušu personālu. Šāda veida darbnīca ne tikai attīsta ikdienas prasmes, bet arī veicina sociālu mijiedarbību un stiprina dalībnieku pašpārliecību, radot pozitīvas izmaiņas viņu sadzīves un sociālajās iemaņās.

KERAMIKAS DARBNĪCA

Keramikas darbnīcās jaunieši ar invaliditāti piedalās radošos procesos, veidojot un izstrādājot dažādus keramikas produktus. Viņi iemācās darināt mākslas darbus, sākot no māla veidošanas un formas izveides līdz krāsošanai vai dekorēšanai ar dažādiem materiāliem.

DĀRZKOPĪBAS DARBNĪCA

Dārzkopības darbnīcā jaunieši ar invaliditāti piedalās dažādās praksēs, kurās apgūst plašas un noderīgas iemaņas. Viņi iepazīst augu audzēšanas procesu, pievēršot uzmanību ne tikai pašiem augiem, bet arī to individuālajām vajadzībām. Šajā darbnīcā tiek veikti praktiski vingrinājumi, lai jaunieši iemācītos kopšanas tehnikas un precīzi novāktu augus, paplašinot savu izpratni par dārzu un tā uzturēšanu. Šī pieredze ne tikai sniedz praktiskas prasmes, bet arī veicina jauniešu pašapziņu un iekļaušanos sabiedrībā, piedāvājot viņiem iespēju veidot svarīgas sociālās un profesionālās prasmes.

ABILITAS DARBNĪCA

Nosaukums piešķirts darbnīcai kurā tiek tirgoti produkti, ko veidojuši cilvēki ar invaliditāti. Tā ir Esperando asociācijas sastāvdaļa, kur strādā cilvēki ar invaliditāti. Visi iegūti līdzekļi tiek izmantoti sociālo pakalpojumu nodrošināšanai un cilvēku ar invaliditāti aprūpei. Abilitas darbnīca tirgo cilvēku ar invaliditāti izgatavotus produktus Esperando centrā un iesaistās dažāda veida produktu pārdošanas aktivitātēs.

Piedāvājums ir daudzveidīgs un ietver:

- keramikas izstrādājumus: martišori (tradicionālas Rumānijas rotaslietas), ar rokām darinātas rotaslietas, dekoratīvus priekšmetus;
- apsveikuma kartiņas, pastkartes, aproces, magnēti, rotājumus, dekoratīvie priekšmetus, Ziemassvētku un Lieldienu rotājumus, kā arī citus tekstila vai ādas izstrādājumus, kas var būt lieliskas dāvanas darbiniekiem, sadarbības partneriem vai draugiem;
- apdrukas pakalpojumi: personalizēti produkti, piemēram, pildspalvas, T-krekli, dienasgrāmata, somas, atslēgu piekariņi;
- reklāmas un mārketinga materiālu druka: katalogi, brošūras, vizītkartes, gravējumi, apsveikuma kartiņas, plakāti un citas lietas.

SITUĀCIJA UN ATBALSTS, KO SAŅEM CILVĒKI AR INVALIDITĀTI RUMĀNIJĀ

Saskaņā ar oficiāli publicētajiem statistikas datiem (2023. gada 31. martā) Rumānijā ir 886 950 personas ar invaliditāti.

Tas nozīmē, ka, pamatojoties uz Rumānijas oficiālo iedzīvotāju skaitu, 4,05% iedzīvotāju oficiāli ir invaliditāte.

Valsts un pašvaldības iestādes saskaņā ar likumiem nodrošina atbalstu un subsīdijas cilvēkiem ar invaliditāti.

Invaliditāte

Vispārējs termins, ar ko apzīmē traucējumus, aktivitātes ierobežojumus un dalības ierobežojumus, kas definēti saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas pieņemto un apstiprināto Starptautisko funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikāciju un kas atspoguļo indivīda un konteksta mijiedarbības negatīvo aspektu.

Invaliditātes pakāpes:

- Viegla
- Mērena
- Smaga
- Ļoti smaga

Invaliditātes veidi ir šādi:

fiziskās, redzes, dzirdes, redzes un dzirdes traucējumi vienlaicīgi, somatiskās, intelektuālās, psihiatriskās, HIV/AIDS, saistītās, retās slimības.

Bērnu tiesību aizsardzības komisija nosaka bērnu ar invaliditāti iedalījumu invaliditātes pakāpēs un izsniedz bērna invaliditātes apliecību.

Invaliditātes apliecības derīguma termiņš ir vismaz 6 mēneši un ne vairāk kā 2 gadi.

Jauniešiem, kuriem drīz būs 18 gadi, derīguma termiņš var būt mazāks par 6 mēnešiem un lielāks par 2 gadiem, bet ne lielāks par 2 gadiem un 6 mēnešiem.

Pieaugušo personu ar invaliditāti novērtēšanas komisija nosaka invaliditātes pakāpi un veidu pieaugušajiem ar invaliditāti.

Invaliditātes apliecības derīguma termiņš pieaugušajiem var būt 1 gads, 2 gadi vai pastāvīgs.

Persona ar invaliditāti/traucējumu

Cilvēki ar invaliditāti ir personas, kurām sociālā vide, kas nav pielāgota viņu fiziskajiem, sensorajiem, garīgajiem vai saistītajiem traucējumiem, vai nu pilnībā liedz, vai būtiski ierobežo viņu piekļuvi sabiedrības dzīvei ar vienlīdzīgām iespējām, un tādēļ ir nepieciešami aizsardzības pasākumi, lai atbalstītu viņu integrāciju un sociālo iekļaušanu.

Atbalsts personas ar smagu invaliditāti aprūpētājam

Pieaugušais ar smagu invaliditāti saņem pabalstu, kas ir līdzvērtīgs valsts sektora sociālās palīdzības dienestā strādājošā sociālā darbinieka ar vidējo izglītību sākuma līmeņa neto algai.

Aprūpētāja pabalsts personām ar smagu invaliditāti ir 1898 leiji neto (384 EUR). Ir arī iespēja nolīgt personīgo asistentu par minimālo algu: 3000 leiji bruto (607 EUR), kas ir 1898 leiji neto (384 EUR). (Šo asistentu algo pilsētas dome.)

Ikmēneša pabalsts personām ar invaliditāti un ikmēneša papildu personīgais budžets.

Pieaugušais ar smagu invaliditāti gūs labumu no:

- ikmēneša pabalsta 419 leiju (85 EUR) apmērā neatkarīgi no ienākumiem;
- papildu personīgā budžeta 180 leiju (36 EUR) apmērā neatkarīgi no ienākumiem.

Pieaugušais ar mērenu invaliditāti gūs labumu no:

- ikmēneša pabalsta 317 leiju (64 EUR) apmērā neatkarīgi no ienākumiem;
- papildu personīgā budžeta 132 leiju (27 EUR) apmērā neatkarīgi no ienākumiem. .

Pieaugušais ar vieglu invaliditāti gūs labumu no papildu personīgā budžeta 72 leiju (15 EUR) apmērā, neatkarīgi no ienākumiem.

Invaliditātes pensija.

Invaliditātes pensija pienākas personām, kuras nav sasniegušas standarta pensionēšanās vecumu, ir pilnībā vai vismaz uz pusi zaudējušas darbspējas un ir pabeigušas likumā noteikto iemaksu periodu (vismaz 1 gadu).

Invaliditāte:

- I pakāpe – pilnīgs darbspēju un pašaprūpes spēju zudums;
- II pakāpe – pilnīgs darbspēju zudums, saglabājot pašaprūpes spējas;
- III pakāpe – vismaz daļējs darbspēju zudums, kas ļauj personai veikt
- profesionālo darbību ne ilgāk kā pusi no parastā darba laika.

Starppilsētu pārvadājumi

Bezmaksas starppilsētu pārvadājumi pēc personas izvēles ar jebkura veida vilcienu, nepārsniedzot Starpreģionālā IR vilciena biļetes cenu ar otrās klases sēdvietu rezervēšanu, vai ar autobusiem vai upju kuģiem 24 braucieniem kalendārajā gadā vai degvielas kompensācija:

1500 leiju (303 EUR) apmērā pieaugušajiem ar smagu invaliditāti;

750 leiju (152 EUR) apmērā pieaugušajiem ar mērenu invaliditāti.

Pilsētas transports

Bezmaksas piekļuve visām pilsētas virszemes sabiedriskā transporta līnijām; Metro neierobežota mēneša abonementa biļetes cenas atmaksa.

Piekļuve medicīniskajiem pakalpojumiem

Veselības aprūpes nodrošinājums veselības aprūpes sistēmā (ar līdzmaksājumu).

Piekļuve balneoterapijai

Bezmaksas balneoterapijas kuponi.

Autostāvvietā

Bezmaksas autostāvvietas īpaši ierādītās sabiedriskās vietās cilvēkiem ar invaliditāti vai viņu likumīgajiem pārstāvjiem.

Ceļu nodeva

Atbrīvojums no valsts autoceļu tīkla lietošanas nodevas maksāšanas, pamatojoties uz vinjeti.

Pārvadāšana ar pavadoni

Bezmaksas virszemes sabiedriskais transports, kompensācija par METRO, starppilsētu biļetēm pieaugušo ar smagiem dzirdes un intelektuālās attīstības traucējumiem pavadoniem, viņu klātbūtnē, pamatojoties uz sociālo aptauju; personu ar smagu invaliditāti personīgajiem asistentiem un personu ar smagu vai mērenu invaliditāti profesionālajiem personīgajiem asistentiem.

Privātais/savs transports

Personām, kas veikušas iemaksas invaliditātes periodā, ir tiesības uz standarta pensionēšanās vecuma samazinājumu un pilnu iemaksu periodu, kā norādīts turpmāk:

- a) par 15 gadiem apdrošinātām personām ar ļoti smagu invaliditāti, ja tās ir nostrādājušas vismaz vienu trešdaļu no pilna iemaksu perioda, atrodoties ļoti smagas invaliditātes stāvoklī;
- b) par 10 gadiem apdrošinātām personām ar smagu invaliditāti, ja tās ir nostrādājušas vismaz divas trešdaļas no pilna iemaksu perioda, atrodoties smagas invaliditātes stāvoklī;
- c) par 10 gadiem apdrošinātām personām ar mērenu invaliditāti, ja tās ir pabeigušas pilnu iemaksu periodu, esot mērenas invaliditātes stāvoklī. Neredzīgas personas ir tiesīgas saņemt vecuma pensiju neatkarīgi no vecuma, ja tās ir nostrādājušas vismaz vienu trešdaļu no pilna iemaksu perioda kā neredzīgas personas.

Medicīniskās ierīces

Medicīniskās ierīces, palīgtechnoloģijas (ar līdzmaksājumu)

Subsidētie aizdevumi

Aizdevumi ar procentiem, ko atbalsta valsts budžets automašīnas iegādei vai mājokļa pielāgošanai atbilstoši vajadzībām.

Nodokļu atvieglojumi

- Atbrīvojums no nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas
- Atbrīvojums no zemes nodokļa maksāšanas
- Atbrīvojums no transportlīdzekļa nodokļa maksāšanas

Mājokļa atvieglojumi

Prioritātes kritērija piešķiršana valstij vai tās administratīvi teritoriālajām vienībām piederošo mājokļu izīrēšanai zemākā līmenī.

Personām ar ļoti smagu invaliditāti ir šādas tiesības:

- papildu dzīvojamās telpas piešķiršana, pārsniedzot likumā noteiktās minimālās dzīvojamās telpas normas, pamatojoties uz valsts vai tās administratīvi teritoriālo vienību valsts vai privātīpašumā esošo dzīvojamo telpu īres līgumiem;
- atbrīvojums no īres maksas par valstij vai tās administratīvi teritoriālajām vienībām piederošām dzīvojamām telpām, kuras izmanto šīs personas. Šo stimulu izmanto arī pieaugušie ar smagu invaliditāti.

Sporta, kultūras un izklaides pasākumu pieejamība.

Bezmaksas vai daļēji subsidēta piekļuve kultūras, sporta un izklaides pasākumiem valsts un Eiropas līmenī tādās valstīs kā Slovēnijā, Kiprā, Beļģijā, Itālijā, Igaunijā, Somijā un Maltā, izmantojot ES Invaliditātes karti.

Piekļuve izglītībai

Piekļuve jebkāda veida izglītībai neatkarīgi no vecuma, atbilstoši invaliditātes veidam, pakāpei un izglītības vajadzībām.

Izglītību cilvēkiem ar invaliditāti nodrošina:

- a) vispārējā izglītība;
- b) integrēta speciālā izglītība, kas tiek organizēta vispārējās izglītības ietvaros;
- c) speciālā izglītība;
- d) izglītība mājās vai izglītība, ko nodrošina kopā ar veselības aprūpes iestādēm;
- e) citas alternatīvas izglītības iespējas, kas pielāgotas individuālajām izglītības prasībām.

Tiesības izglītības laikā

Izglītības procesā, neatkarīgi no tā līmeņa, personām ar invaliditāti ir tiesības:

- a) izglītības atbalsta pakalpojumi;
- b) personu ar invaliditāti izglītības vajadzībām pielāgota tehniskā aprīkojuma nodrošināšana, tostarp datorprogrammas vai ierīces rakstīta/runāta teksta pārveidošanai alternatīvās vizuālās, dzirdes, augmentatīvās saziņas formās, ja nepieciešams;
- c) mēbeļu pielāgošana klasēs;
- d) skolas mācību grāmatas un kursi pieejamā formātā skolu un augstskolu studentiem ar redzes traucējumiem;
- e) palīgierīču un programmatūras izmantošana, lai atbalstītu jebkura veida un līmeņa eksāmenus.

Skolotāja palīgs

Bērni un jaunieši ar invaliditāti un/vai speciālām izglītības vajadzībām, kuri integrēti vispārējā izglītībā, katrā atsevišķā gadījumā saņem atbalstu, ko sniedz skolotāju palīgi un viesskolotāji.

Izmitināšana un ēdināšana

Skolēniem ar invaliditāti un/vai īpašām izglītības vajadzībām ir tiesības uz bezmaksas ēdināšanu un izmitināšanu skolas kopmītnēs, kā arī citas materiālās tiesības, kas paredzētas attiecīgajos tiesību aktos.

Universitātes studenti

Universitātes studentiem ar invaliditāti pēc pieprasījuma ir tiesības saņemt 50% atlaidi maksai par dzīvošanu un ēdināšanu studentu ēdnīcās un kopmītnēs.

Nometnes

Kopā ar personīgajiem asistentiem un profesionālajiem personīgajiem asistentiem, ja nepieciešams, viņiem ir tiesības reizi gadā saņemt bezmaksas vietu brīvdienu nometnēs neatkarīgi no izglītības veida.

NODARBINĀTĪBA

Rumānijā tikai 51% cilvēku ar zināmiem ierobežojumiem ir nodarbināti, un šis rādītājs ir samazinājies līdz 12% personām ar nopietniem ierobežojumiem. Rumānijā ir viszemākais nodarbinātības līmenis salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības valstīm attiecībā uz personām ar smagiem ierobežojumiem (starpība starp Rumāniju un valstīm ar labākajiem rādītājiem ir vairāk nekā trīs reizes lielāka).

Saprātīgi darba vietas pielāgojumi

Visas izmaiņas, ko darba devējs veicis, lai atvieglotu personas ar invaliditāti tiesību uz darbu īstenošanu. Tas nozīmē izmaiņas darba grafikā, aprīkojuma, ierīču un palīgtechnoloģiju iegādi un citus līdzīgus pasākumus.

Nodarbinātība

Personas ar invaliditāti nodarbināšana tiek veikta šādos veidos:

Personu ar invaliditāti var nodarbināt šādos veidos:

- a) atvērtajā darba tirgū;
- b) mājās;
- c) aizsargātās formās.

Aizsargātie nodarbinātības veidi ir šādi:

- a) aizsargāta darba vieta;
- b) atļautā aizsargājamā vienība.

Nodarbinātības pabalsti

- saprātīga darba vietas pielāgošana;
- personas ar ļoti smagu vai smagu invaliditāti, kuras ir nodarbinātas, ir atbrīvotas no ienākuma nodokļa maksāšanas par ienākumiem, kas gūti no algas un algai līdzīgiem ienākumiem;
- specializēta darba starpniecības konsultanta konsultācijas pirms darba un darba laikā, kā arī pārbaudes laikā;
- apmaksāts vismaz 45 darba dienu pārbaudes laiks pēc pieņemšanas darbā;
- apmaksāts vismaz 30 darba dienu uzteikuma termiņš, ko piešķir, ja darba devējs izbeidz individuālo darba līgumu tādu iemeslu dēļ, kas nav darbinieka vaina;
- iespēja strādāt mazāk nekā 8 stundas dienā, kā to pieļauj likums, ja to iesaka novērtēšanas komisija.

leguvumi darba devējiem, kas nodarbina personas ar invaliditāti

Darba devējiem, kas nodarbina personas ar invaliditāti, ir šādas tiesības:

- aprēķinot ar nodokli apliekamo peļņu, atskaitīt summas, kas izlietotas aizsargāto darba vietu pielāgošanai un tādu iekārtu un aprīkojuma iegādei, ko ražošanas procesā izmanto persona ar invaliditāti;
- aprēķinot ar nodokli apliekamo peļņu, atskaitīt izdevumus, kas saistīti ar invalīdu transportēšanu no mājām uz darba vietu, kā arī izdevumus, kas saistīti ar izejvielu un gatavās produkcijas transportēšanu uz mājām un no mājām personai ar invaliditāti, kura ir nodarbināta darbam no mājām;
- saņemt atmaksu no bezdarba apdrošināšanas budžeta par īpašiem izdevumiem, kas saistīti ar invalīdu apmācību, izglītību, profesionālo orientāciju un iekārtošanu darbā;
- subsīdiju no valsts.

AIZSARGĀTAS NODARBINĀTĪBAS VIENĪBAS

Jebkuram valsts vai privātajam darba devējam ar vismaz 50 darbiniekiem ir pienākums nodarbināt personas ar invaliditāti vismaz 4 % apmērā. Tomēr statistika liecina, ka vairumā gadījumu darba devēji dod priekšroku citām likumā paredzētajām iespējām, piemēram, minimālās algas iemaksai valsts budžetā par katru nestrādājošu personu ar invaliditāti vai preču vai pakalpojumu iegādei no aizsargātām vienībām.

Aizsargātas vienības

Pilnvarota aizsargājamā vienība ir juridiska persona, valsts vai privāta, ar savu vadību, kurā nodarbinātas vismaz 3 personas ar invaliditāti, kas veido vismaz 30% no kopējā darbinieku skaita, un viņu kopējais darba laiks veido vismaz 50% no visu darbinieku kopējā darba laika, kā arī jebkura organizācijas forma, ko saimnieciskās darbības veikšanai izvēlējusies persona, kurai ir invaliditātes apliecība.

SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

Sociālie pakalpojumi

Persona ar invaliditāti var piekļūt šādiem sociālajiem pakalpojumiem:

- personīgais asistents;
- profesionāls personīgais asistents;
- mājas aprūpes pakalpojumi;
- mobilā komanda;
- palīdzības un atbalsta pakalpojumi;
- ambulatorie neiromotorās rehabilitācijas pakalpojumi;
- dienas aprūpes centri un/vai pansionāti.

Sociālie centri

Dienas aprūpes centri un pansionāti ir sociālie pakalpojumi, kas tiek sniegti pieaugušajiem ar invaliditāti, ar kvalificētu personālu un piemērotu infrastruktūru; Dzīvojamie centri ir sociālie pakalpojumi, kuros persona ar invaliditāti tiek izmitināta vismaz 24 stundas.

Dzīvojamie centri

Pieaugušajiem ar invaliditāti ir pieejami šādi dzīvojamo centru veidi:

- a) aizsargāts mājoklis;
- b) neatkarīgas dzīves centri;
- c) iespēju un rehabilitācijas centri;
- d) aprūpes un atbalsta centri;
- e) pagaidu aprūpes / krīzes centri.

Iespēju nodrošināšana un rehabilitācija

Personas ar invaliditāti katru gadu ir tiesīgas saņemt kuponus terapijai, kas balstīta uz medicīnisko atveseļošanu vai fizioterapiju, atbilstoši viņu galvenajai diagnozei un katrai invaliditātei, kā norādīts turpmāk:

- a) 12 kuponi personām ar ļoti smagu invaliditāti;
- b) 6 kuponi personām ar smagu invaliditāti.

**“Jaunieši ar invaliditāti -
nodarbināti un laimīgi”.**

Projekts Nr.

**2022-1-LV02-KA210-YOU-
000082358**

Projekta rezultātā izveidots labās prakses ceļvedis organizāciju darba kapacitātes vairošanā, kas skaidro, kā jaunieši ar invaliditāti tiek iesaistīti nodarbinātības aktivitātēs un kādi ir nodarbinātības veidi. Papildus tika izveidoti divi video materiāli par abu organizāciju darbību jauniešu ar invaliditāti nodarbinātības jomā.

Līdzfinansē Eiropas Savienība. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus un viedokli, un ne obligāti Eiropas Savienības, Eiropas Komisijas vai Nacionālās aģentūras (Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras) viedokli, kuras nav atbildīgas par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu.

Vairāk par Erasmus+ programmu var uzzināt Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) mājaslapas www.viaa.gov.lv sadaļā Erasmus+ un programmas mājaslapā www.erasmusplus.lv.

Erasmus+

Bagātini pieredzi, domā plašāk

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

**Biedrība “Cerību spārni”
Asociācija “Esperando”
2023**